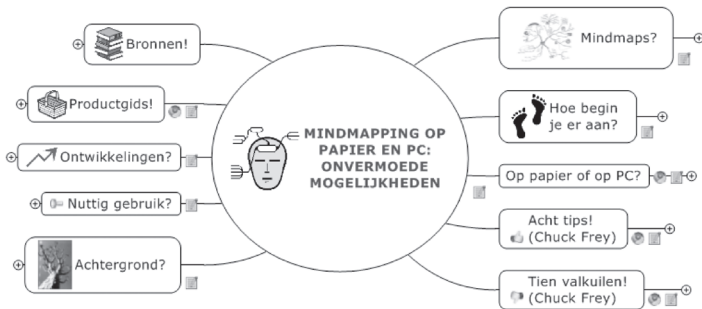

METHODIEK

MINDMAPPING OP PAPIER EN PC

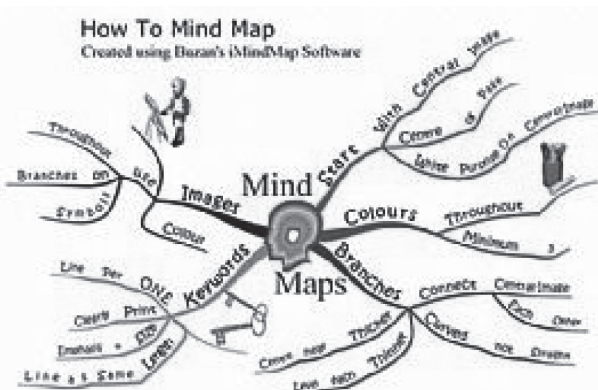
Neen, niets nieuws in dit artikel. Wel brede info over een zeer krachtige en op vele terreinen bruikbare methodiek: mindmapping op papier en op PC. Wat komt er aan bod? Wel, als we dat nu eens zichtbaar maken in een mindmap?

Hier zijn onze publicaties, studiedagen en vormingen niet vreemd aan.

Mindmaps?

‘Making your mind up!’ Bucks Fizz ... Songfestival 1981 ... Ken je de song nog? Zing en vervang de woorden door ‘Mapping your mind out!’. Dat is wat je met de techniek van mindmapping doet. Je kiest een bepaald thema en je schrijft en tekent je gedachten over dit thema uit. In geuren en kleuren. Zo krijg je een schitterende kaart van je eigen gedachten of een ‘gedachtekaart’. Met deze ‘brein-graffiti’ verschaf je jezelf een geheugenkaart: een mentale wandelkaart waarmee je, lang na de creatie ervan, je gedachten opnieuw kunt nalopen. Zie een mindmap gerust als een GPS voor je eigen brein! Tony Buzan claimt aan de oorsprong te liggen van de moderne mindmaptechniek. Het gebruik van mindmapachtige beelden is echter al veel ouder. Klassiek verwijst men naar Porphyrius van Tyrus, een filosoof uit de 3e eeuw, die een aantal modellen van Aristoteles grafisch voorstelde in de vorm van een mindmap. Niettemin verdient Tony Buzan erkenning voor het feit dat hij het was die ‘de wereld leerde mindmappen’. Hieronder een mindmap over hoe je kan mindmappen van zijn website www.buzanworld.com.

Hoe begin je er aan?

Het recept voor de papieren versie?

1. Neem een groot blad papier en kleurrijk schrijfgereef.
2. Zet het centrale thema (uiteraard) centraal. Vat het in een klinkend kernwoord en / of een treffende tekening.
3. Denk nu aan thema's, subthema's, sub-subthema's,... die horen bij het centrale thema. Zoals er uit een boom takken, takjes en twijgen ontstaan, laat je het centrale thema radiaal uitwaaien in thema's, subthema's, sub-subthema's,... Vat ook de thema's, subthema's, sub-subthema's met een kernwoord en / of tekening. Elk kernwoord of tekening is voor jou 'als een bouillonblokje van geconcentreerde informatie'. Geef elke hoofdtak met zijn kleinere takken en twijgen een eigen kleurtje.
4. Voeg iconen, symbolen, tekeningen, ballonteksten, gedachtewolken,... toe waar zinvol.

Op papier of op PC?

Een eerste kleurrijke mindmap maken op papier is èn leuk èn een fluitje van een cent. Maar, is dit even eenvoudig op PC? En of! En, kan dit gratis? Ja! Proberen? Ga naar www.leerhof.be en druk op de knop 'EDU'. Rechts zie je de link 'Emindmaps'. Gewoon klikken, installeren en onmiddellijk uitproberen. Het gebruik van dit kleine, goed werkzame en eenvoudige programma wijst zichzelf uit. Wil je toch meer instructie, dan is het prettig om weten dat je met het programma ook een bruikbare handleiding kan downloaden. Verderop in het artikel info over mindmappingsoftware met meer toeters en bellen. Heeft papier het voordeel van de volle creativiteit, dan heeft mindmappingsoftware enerzijds het voordeel dat je ook zonder veel tekentalent pareltjes van mindmaps kunt maken en anderzijds dat er onder de motorkap van deze software een duizelingwekkende diepte van onvermoede mogelijkheden schuil gaat. Maar, voordat we hiervan een tipje van de sluier oplichten, eerst tips en valkuilen.

Acht tips!

Chuck Frey beheert een veelbezochte blog die helemaal in het teken staat van mindmapping: mindmappingsoftwareblog.com. Als voorproefje op zijn e-boeken 'The mindmapping manifesto' en 'Powertips and strategies for mindmapping software' probeert hij ons lekker te maken met acht gouden tips die hij gratis van de hand doet. We verwoorden zijn acht tips voor mindmapping op PC hier op een eigen manier.

1. Eens je wat mindmaps gemaakt hebt, maak dan een mindmap van je mindmaps of een 'mastermap'.
2. Hou je steeds aan de focus die voorgegeven is in je centraal thema.
3. Voeg iconen toe aan de topics. Zo verberg je vele mindmaps in één mindmap omdat je uit een mindmap alle topics kunt filteren waar hetzelfde icoon aan toegevoegd is.

4. Werk je mindmap uit in een structuur die voor zichzelf spreekt.
5. Gebruik lijn, kleur, vorm, ... maar gebruik deze visuele ankers consistent.
6. Met treffende tekeningen.
7. Met klinkende kernwoorden.
8. Verschaf jezelf een mindmap met dashboard-allures.
Link topics aan externe gegevensbronnen: je agenda, een rekenblad, een database, websites, ... Via directe gegevens verversing hou je zo steeds een actueel overzicht over info die voor jou of je team essentieel is.

Tien valkuilen!

Op zijn blog is Chuck Frey zo vrij om ons ook te wijzen op enkele valkuilen. Ook deze verwoorden we op een eigen manier.

1. Hoed je voor overdadig gebruik van detail en de steeds op de loer liggende visuele chaos en vervuiling.
2. Vermijd inconsistent gebruik van lijn, kleur en vorm.
3. Omschrijf topics niet in overdadige volzinnen.
4. Vergeet niet om iconen en symbolen toe te voegen.
5. Begin nu niet met voor het even wat een mindmap uit te werken.
6. Probeer niet 'alles' in één mindmap te stoppen.
7. Niets zo saai als tekst zonder beeld.
8. Stel onervaren publiek niet bloot aan mindmaps van een onverteerbare complexiteit want dit leidt onvermijdelijk tot een 'mapshock'.
9. Bevrijd je van de oogkleppen om mindmapping enkel te zien als een brainstormingstechniek.
10. Vind het wiel niet opnieuw zelf uit, maar leer uit de ervaring van anderen met mindmapping.

Achtergrond?

Alhoewel je in een mindmap naast treffende tekeningen ook gebruik maakt van klinkende kernwoorden, is een mindmap in eerste instantie toch 'een tweedimensioneel beeld'. En, één beeld zegt meer dan duizend woorden! Vanuit het overzicht van het totaalbeeld zie je de logische samenhang tussen de details. In één oogopslag nodigt een beeld tegelijk uit tot het maken van synthese en analyse. Zo leidt overzicht tot diep inzicht. Heel iets anders dan het lineaire van een doorlopende tekst waarin woorden mekaar opvolgen 'zoals konijnen keutels schijten' en waar je helemaal doorheen moet alvorens zicht te hebben op de totale tekst... Naast de visuele kracht van het beeld, hebben mindmaps een aantal breinachtige kenmerken waardoor het brein van de meeste mensen 'zich goed voelt' bij mindmaps. De ruimtelijk uitwaaiende, radiale en netwerkachtige structuur van de mindmaps toont gelijkenissen met ons eigen neurale netwerken of 'hersenen'. De zijdelingse verbindingen sluiten aan bij onze innerlijke processen die dikwijls van de hak op de tak, met hink-stap-sprongen en zeer associatief verlopen. Het gebruik

van kleur, vorm, lijnen, iconen en gedachtewolken waarmee we de informatie in onze mindmaps organiseren, past goed bij de verscheidenheid aan zintuiglijke registers waarmee we zelf in gedachten informatie stockeren, betrekken en verwerken.

Nuttig gebruik?

Bij tal van activiteiten is het handig om gebruik te maken van mindmapping. Uiteraard is dit artikel pas geschreven nadat de gedachten eerst geordend werden in een mindmap. Maar dit is slechts één voorbeeld van nuttig gebruik. Mindmapping helpt om te brainstormen, ideeën te ordenen, overzicht te maken en te houden, iets te onthouden, info te filteren, actuele info te betrekken uit allerlei office-documenten, beslissingen te nemen, verslag te maken, planning te maken, afspraken op te volgen, iets samen te vatten, iets te presenteren, iets te verspreiden, iets te delen, ... In het omgaan met gedachten en informatie vervult mindmapping vijf functies. Je kan er gedachten / informatie:

1. Vlot mee verzamelen, organiseren, filteren
2. Vlot mee analyseren, linken, synthetiseren
3. Vlot mee uitwisselen
4. Vlot mee produceren en presenteren
5. Vlot mee beheren, opvolgen, verversen en updaten.

Ontwikkelingen?

Mindmapping met PC leidt nu al tot onvermoede mogelijkheden. En, voor dit artikel verschijnt, zal het zicht op de huidige ontwikkelingen ingehaald zijn door de nooit eindigende evolutie in softwareland... We stippen vier grote trends aan.

1. De import- en exportmogelijkheden van de stevigere mindmapsoftware stelt ons in staat om mindmaps te maken die zonder overdrijven fungeren als een doorgedreven datakruispunt tussen alle (open en andere) Officepakketten in. Je haalt informatie binnen van je computer uit teksten, presentaties, agenda's, rekenbladen, databases, ... en van je intranet op het werk of van het wereldwijde internet. En, zo nodig, stuurt je natuurlijk ook informatie terug naar deze bronnen.
2. Van doorgedreven datakruispunt tot dynamisch dashboard is maar een kleine stap. Van sommige zaken zitten heel wat sleutelgegevens vevat in agenda's, databases, rekenbladen, ... Denk bijvoorbeeld aan cursussen, verantwoordelijke docent, data, aantal inschrijvingen, lokalenplanning, ... Probleem is dikwijls dat deze gegevens wijzigen met de regelmaat van een klok. Door een selectie van de voor ons relevante gegevens samen te brengen in een mindmap en de linken met de bronnen actief te houden, worden de gegevens automatisch verversen na wijziging en behouden we een dynamisch en actueel overzicht van de sleutelgegevens.

Van zaken die zich hiervoor lenen, kunnen we dus vlot een ‘dashboard’ bouwen waarmee we permanent ‘de vinger aan de pols kunnen houden’ om zo snel beslissingen te kunnen nemen indien nodig. Zeer interessant op het vlak van projectmanagement.

3. Een zeer recente ontwikkeling is de opkomst van ‘web based mindmapping’. Wat je hiervoor nodig hebt is een computer en een internetverbinding. Mobiliteit troef. Eender waar, eender wanneer en op eender welke computer kan je mindmaps aanmaken, op het internet opslaan en terug ophalen. Meer info over aanbieders verder in het artikel in de productgids.
4. Uiteraard leent ‘web based mindmapping’ zich ook om een flinke boost te geven aan je teamwerk. Als jij mindmaps kwijt kunt en terug kunt ophalen op het internet, dan kan je dat ook met je team. Verspreiden en delen van mindmaps is dan kinderspel. En, wil je al helemaal de einder voorbij, dan ga je toch samen mindmaps maken en bijhouden? Wat kan je nog tegenhouden om samen met je team de eerste voorzichtige stappen te zetten op het pad van ware cocreatie?

Productgids.

Tijd om softwaredenamen te noemen. Altijd ‘tricky’. Nooit volledig. We verwezen al naar het eenvoudige, schitterende startpakket van Emindmaps wat je gratis kan downloaden op de website www.leerhof.be. Er zijn 4 stevige pakketten op de markt die zich ook lenen om projectplannen die opgemaakt zijn in mindmapvorm vlot door te vertalen in overzichtelijke tijdslijnen, projectschema’s en Gantt-charts: Mindmapper 2008, Mindmanager Pro 7 + JVC Gantt, Open mind 2 business edition, iMindmap. Daarnaast zijn er vele minder uitgebreide maar goed werkende pakketten waaronder: Xmind 2008, Personal brain, Novamind, Visual mind, Smart draw,... Ten slotte zijn er een vijftal web based pakketten in opgang: Mindmeister, Minddomo, Mind42, Comapping, Meadmap en Bubbl.us.

Bronnen.

We stellen de mindmap ‘Mindmapping op papier en PC’ gratis ter beschikking. Elke ‘tak’ van de mindmap kan je openklikken om meer detail te vinden. Op diverse plekken in de mindmap vind je links waarop je kan doorklikken naar websites die als bron geïndiend hebben. Zo vind je links naar alle aanbieders van mindmapsoftware waar hierboven naar verwezen is. De mindmap is gemaakt met Mindmanager Pro 7 van Mindjet. Je hoeft niet te beschikken over Mindmanager Pro om de mindmap te kunnen bekijken. Je kan de mindmap ook bekijken met de gratis Mindmanager Viewer. De mindmap kun je downloaden van het elektronisch leerplatform van de VSPW. Je vindt er ook een link naar de gratis Mindmanager Viewer. Zet volgende stappen: ga naar www.evspw.be; druk op de startpagina rechtsonder op registre-

ren en vul de gevraagde gegevens in. Ga vervolgens naar cursusbeheer en schrijf je in op de cursus ‘Mindmapping op papier en PC’. Ga daarna binnen in deze cursus en pluk de mindmap weg onder de knop ‘documenten’. De link naar de gratis Mindmanager Viewer vind je op de startpagina van de cursus. Heb je bedenkingen, vragen of suggesties bij dit artikel, hou je niet in en breng ze op het forum onder de knop ‘Forums’. Andere bronnen die gebruikt werden voor het schrijven van dit artikel:

- www.leerhof.be
- www.mindmappingsoftwareblog.com
- www.buzanworld.com
- nlp.wikipedia.org
- www.12manage.com
- www.mind-mapping.org
- Lernout B., (2003) Leukere lessen voor jongeren. De Boeck Antwerpen.
- Lernout B., (2005) Leukere lessen voor leerkrachten. De Boeck Antwerpen.

Pol Staut

Pol Staut is docent bij VSPW Balans, Management & Agogiek en opleidingsverantwoordelijke voor ‘Leiden en Adviseren van een Organisatie’. Verder werkt hij als zelfstandig trainer-consultant voor Inter-Act.